

Projekt ČIGRA

Projekt ČIGRA je potekal v okviru programa Interreg Slovenija-Hrvaška, operativni program 2014-2020. Trajal je od 1. septembra 2017 do 29. februarja 2020. Vodilni partner je bila Hrvaška akademija znanosti in umetnosti (Oddelek za ornitologijo), partnerji pa Nacionalni inštitut za biologijo, Ljubljana; DOPPS - Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana; Društvo BIOM, Zagreb; Javna ustanova za upravljanje zavarovanih območij in drugih zavarovanih delov narave v zagrebški županiji "Zeleni obroč", Samobor in Prirodoslovno-matematična fakulteta, Zagreb. Skupna vrednost projekta je znašala 579.177,40 EUR.

Cilj projekta je bil zagotoviti ugodne gnezditvene razmere, s katerimi bi dolgoročno dvignili raven ohranjenosti populacije navadne čigre v celinskih gnezdiščih Hrvaške in Slovenije.

V okviru projekta so bili narejeni varstveno-restavratorski posegi na dveh prodnatih otokih na Ptujskem jezeru v Sloveniji, na otoku v gramoznici Rakitje pri Zagrebu in na Ormoškem jezeru. Na jezeru Siromaja, dolvodno od Zagreba, je bila postavljena gnezditvena ploščad za gnezdenje čiger. S temi posegi smo dolgoročno povečali gnezdilne površine za čigre na treh Natura 2000 območjih. Med izvajanjem aktivnosti smo speljali pet demonstracij izvajanja posegov. Na vseh gnezdiščih smo postavili table, ki bodo obiskovalcem nudile informacije o čigrah. Med projektom je bil podan predlog za vključitev gramoznice Rakitje, kjer se nahaja največja kolonija čigre na Hrvaškem, v območje Natura 2000 „Sava pri Hruščici“. Sprememba je bila uradno razglašena z Uredbo o ekološkem omrežju 5. septembra 2019 (NN 80/19).

Umetni otok na Ptujskem jezeru, foto: T. Basle

Urejanje umetnega otoka, foto: D. Denac

Gnezdilna ploščad za čigre v gramoznici Siromaja, foto: T. Rubinić

Na začetku projekta smo pripravili čezmejni protokol monitoringa. Po navodilih protokola smo med projektom spremljali gnezdenje in gnezditveni uspeh čiger na Hrvaškem in v Sloveniji. Na izobraževalni delavnici 23. februarja 2018 v Samoborju in na Seminarju naravovarstvenikov je bilo s protokolom monitoringa seznanjenih več kot sto strokovnjakov.

Med projektom smo zbrali vzorce krvi 63 čiger iz Hrvaške in Slovenije – z genetsko analizo na krvi smo raziskali raznolikost in povezanost posameznih kolonij čiger. Med projektom je bilo s sledilnimi napravami opremljenih 36 čiger - z rezultati spremljanja njihovih premikov v času gnezdenja smo ugotovili, kje na rekah se hranijo. Rezultate raziskav smo objavili v tematski številki znanstvene ornitološke revije *Acrocephalus* (https://www.ptice.si/wp-content/uploads/2020/03/2020_24_03_Acrocephalus_180_181_web.pdf). S spremljanjem odraslih čiger med gnezdenjem smo ugotovili tudi, da v času gnezdenja obiskujejo sosednje kolonije, kar doslej še ni bilo zabeleženo. Tudi ti rezultati so bili objavljeni v znanstvenem članku (<https://www.tandfonline.com/doi/10.1080/03949370.2019.1625952>).

Čigra z oddajnikom, foto: T. Rubinić

Pripravili smo čezmejni akcijski načrt za zaščito populacij celinske čigre. V izdelavo dokumenta so bile vključene številne zainteresirane inštitucije, tudi tiste, ki so odgovorne za izvajanje načrtov upravljanja z Natura 2000 območij. Hrvaška inačica akcijskega načrta je dostopna na spletni strani http://info.hazu.hr/upload/Image/interreg_cigra/Akcijski-plan-%C4%8Digra-HR-ver-1.pdf, slovenska na (https://www.ptice.si/publikacije/strokovna_poročila/2020-2/).

V okviru projekta smo izdali tematsko številko priljubljene slovenske ornitološke revije Svet ptic, ki je dostopna tudi na spletu: http://info.hazu.hr/hr/okademiji/jedinice/zavod_za_ornitologiju/interreg_cigra/svijet_ptica/ (hrvaška inačica) in https://www.ptice.si/wp-content/uploads/2014/03/sp_2018_2403.pdf (slovenska inačica). Med projektom smo izdali več zloženek, organizirani so bili trije izobraževalni tabori: dva na Hrvaškem in eden v Sloveniji; dva dneva odprtih vrat kolonije čigre na Ptujskem jezeru, 36 izobraževalnih predavanj in posneli smo 17-minutni dokumentarni film o čigri, ki je na voljo na spletni strani <https://vimeo.com/394108074> (slovenska inačica) in <https://vimeo.com/402645398> (hrvaška inačica). Problematika varovanja čigre in dejavnosti v okviru tega projekta so postali del spletnega učnega načrta za biologijo za 1. razred srednje šole v hrvaškem programu „Šola za življenje“.

Terenska delavnica, foto: M. Martinović

Izobraževalni tabor „Naša Drava“, foto: B. Ječmenica

Projekt smo uspešno zaključili, speljali smo vse načrtovane aktivnosti. Izboljšali smo razmere za gnezdenje čiger na treh Natura 2000 območjih, pridobili smo nova znanja o aktivnostih čiger in o povezavah med kolonijami, izdelali smo protokol čezmejnega monitoringa in osnutek čezmejnega akcijskega načrta za zaščito celinske populacije čigre. Ljudi smo ozaveščali o problematiki z različnimi komunikacijskimi aktivnostmi. Znanstvene in poljudne publikacije, film, informativne table, zloženske in številne objave na spletnih mestih partnerjev bodo stalno na voljo kot vir informacij o projektu in problematiki zaščite čigre.